

määrä suhteessa siihen. Vuonna 1994 suhdeluku kuitenkin selvästi pieneni, kun bruttokansantuote alkoi kasvaa.

Kansainvälistä yhteistyötä tiivistettiin

Maksujärjestelmien turvallisuudelle ja tehokkuudelle on asetettu yhä tiukemmat kansainväliset vaatimukset. Etenkin keskuspankkeja kiinnostaa maksujärjestelmien ja erityisesti niiden riskienhallinnan kehittäminen. Viranomaisten keskeisin huolenaihe on niin sanottu järjestelmäriskeiksi eli mahdollisuus, että yhden osapuolen maksuhäiriö aiheuttaa myös muille osapuolille maksuvaikkeitä, jotka kertautuessaan voivat lamauttaa koko järjestelmän.

Euroopan unionissa maksujärjestelmät ovat viime vuosina tulleet varsin tärkeiksi kysymyksiksi. EU-maiden välistä taloudellista toimintaa halutaan edistää ja samalla pyritään huolehtimaan siitä, ettei jonkin jäsenmaan maksujärjestelmissä synny riskejä, jotka saattaisivat levitä toisten maiden järjestelmiin. Kansallisten maksujärjestelmien turvallisuudella ja tehokkuudella sekä yhteismarkkinoiden toimivuudella EU on perustellut tavoitettaa harmonisoida jäsenmaiden maksujärjestelmiä eli ohjata järjestelmien sopeutumista vaatimuksiltaan samantasoisiksi ja yhteistoimintakykyisiksi.

Pitkälle vietyä harmonisointia edellyttää Maastrichtin sopimuksessa hyväksytty suunnitelma talous- ja rahaliiton kolmannelta vaiheelta: yhteistä rahapolitiikkaa toteuttaa silloin Euroopan keskuspankkijärjestelmä, jossa kansalliset keskuspankit toimivat Euroopan keskuspankin johdolla. Yhteinen rahapolitiikka vaatii jäsenmaiden keskuspankkien maksujärjestelmien kytkeä yhteen.

Kolmanten vaiheeseen ja yhteiseen keskuspankkijärjestelmään siirtymistä valmistelemaan vuoden 1994 alussa perustettu Euroopan rahapoliittinen instituutti EMI on ottanut nopeasti aktiivisen roolin maksujärjestelmäkysymyksissä. Jo syyskuussa 1993 EMI:tä edeltänyt EU-maiden keskuspankkien pääjohtajien komitea hyväksyi perustamansa maksujärjestelmätyöryhmän raportin, jossa määriteltiin ne yhteiset periaatteet, joita jäsenvaltioiden järjestelmien vähintään on noudatettava. EMI:ssä tätä työtä jatketaan tarkkailemalla jäsenmaiden edistymistä ja tarkoituksena on laatia vuosittainen seurantaraportti. Suomen Pankki on seurannut tiiviisti maksujärjestelmien kansainvälistä kehitystä ja keskustel-

lut kotimaassa pankkien kanssa maksujärjestelmien kehittämisestä EMI:n vähimmäiskriteerien pohjalta. Marraskuussa EMI laati yhteenvedon talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen maksujärjestelmiä koskevasta kaavailuista jatkokeskustelujen pohjaksi.

Suomen Pankilla on ollut edustajansa vuoden 1994 puolivälistä tarkkailijoina säännöllisesti kokoontuvassa EMI:n maksujärjestelmätyöryhmässä (Working Group on EU Payment Systems) sekä kahdessa sen alatyöryhmässä. Toinen alatyöryhmä kehittää keskuspankkien reaaliaikaisen selvitysjärjestelmien yhteisiä toimintaperiaatteita (Group of Experts on Real-Time Gross Settlement Systems) ja toinen selvittää, miten nämä järjestelmät voidaan kytkeä yhteen (Interlinking Task Force). Osallistumalla työryhmiin Suomen Pankki on voinut varmistaa, että pankin kaavailemat uudistukset ovat sopusoinnussa toteutuvan ja suunnitellun eurooppalaisen kehityksen kanssa. Eräiden EU:n komission alaisten työryhmien kokouksiin pankin edustajat ovat osallistuneet tarkkailijoina silloin, kun niissä on käsitelty ulkomaisten maksujen ongelmia ja niitä koskevan direktiivin antamista.

Sekkitilijärjestelmän ehtoja uudistettiin

Suomen Pankin reaaliaikaisessa sekkitilijärjestelmässä selvitetään pankkien väliset maksut sekä Suomen Pankin rahapolitiikan toteuttamiseen ja rahahuoltoon liittyviä maksuja. Järjestelmässä hoidetaan myös ulkopuolisissa nettoselvitysjärjestelmissä, esimerkiksi Helsingin Rahamarkkinakeskuksessa ja Helsingin Arvopaperipörssissä, nettoutettujen maksujen katteiden siirrot. Vuonna 1994 maksuliikkeen arvo Suomen Pankin sekkitilijärjestelmässä oli yhteensä 6 357 mrd. markkaa eli noin 12,5 kertaa Suomen bruttokansantuote.

Sekkitilioikeuksien uudet määräykset vahvistettiin

Marraskuun 1994 alusta Suomen Pankki uudisti sekkitili- ja keskuspankkiluotto-oikeuksia koskevat määräykset vastaamaan kansainvälistä käytäntöä: Vuoden alusta ETA-sopimuksen myötä voimaan tullut EU:n toinen pankkidirektiivi edellyttää koti- ja ulkomaisten luottolaitosten yhtäläistä kohtelua. Lisäksi EU-jäsenmailta edellytetään pankkien välisten varojensirtojärjestelmien pääsykriteerien avoimuutta ja julkista dokumentointia.

Vahvistettujen sekkitilimääräysten mukaan Suomen Pankki voi myöntää sekkitilioikeuden kaikille vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille kotimaisille ja Suomeen sijoittuneille ulkomaisille luottolaitoksille, jotka täyttävät asetetut vähimmäisvaatimukset. Oikeuksia hakevan luottolaitoksen on oltava rahoitustarkastuksen tai muun siihen rinnastettavan julkisen valvonnan alainen, sen tulee täyttää lain mukaiset vakavaraisuusvaatimukset ja sen omien varojen on oltava vähintään 30 milj. markkaa. Lisäksi edellytetään, että luottolaitoksen toiminta on vakaata ja sitä johdetaan terveiden ja varovaisten liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti.

Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille, joilla on sekkitili, voidaan hakemuksesta myöntää päivänsäinen luottolimiitti, jos ne toimittavat limiitille Suomen Pankin ohjeiden mukaisen vakuuden. Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille, joilla on sekkitilioikeus, voidaan hakemuksesta myöntää myös maksuvalmiusluotto-oikeus. Erityisistä syistä Suomen Pankki voi harkintansa mukaan avata sekkitilin ilman luotto-oikeuksia myös muille rahoitusmarkkinoilla toimiville instituutioille, kuten selvitysyhteisöille tai arvopaperivälitysliikkeille. Tilin avaamisen täytyy olla perusteltua maksuliikkeen turvallisuuden ja tehokkuuden, rahapolitiikan harjoittamisen tai rahoitusmarkkinoiden vakauden tai tehokkuuden kannalta.

Päivänsäiselle luotolle täysimääräinen vakuus

Suomen Pankin myöntämä maksuvalmiusluotto on ollut 1.12.1993 alkaen täysin vakuudellista, ja sekkitilinhaltijoiden päivänsäisistä velkaantumismahdollisuutta on maaliskuusta 1993 lähtien rajoitettu tilikohtaisella limiitillä. Limiitille on vaadittu rajoittamattomaan maksuvalmiusluottoon oikeutetuilta pankeilta 25 prosentin vakuus ja muilta pankeilta täysimääräinen vakuus. Limiittien yhteismäärä vuoden 1994 lopussa oli 13 961 milj. markkaa eli 636 milj. markkaa suurempi kuin vuoden alussa. Vaadittujen vakuuksien yhteismäärä oli 4 135 milj. markkaa, josta valtaosa oli pankkien vähimmäisvarantotalletuksia.

Sekkitili- ja keskuspankkiluotto-oikeuksien uudistamisen yhteydessä Suomen Pankki päätti riskien hallinnan tehostamiseksi vaatia kaikilta tilinhaltijoilta täysimääräisen vakuuden myös päivänsäiselle sekkitililuotolle. Täysimääräinen vakuusvaatimus määrittiin koskemaan kaikkia uusia sekkitilioikeuksien hakijoita marraskuun

1994 alusta. Sen sijaan niille pankeille, joilla oli vanhastaan alemmat vakuusvaatimukset, annettiin siirtymäaikaa vuoden 1995 loppuun.

Rahakorttihanke etenee

Rahakortti on ostovoimaa elektronisessa muodossa sisältävä uusi maksuväline, joka korvaa osittain setelit ja kolikot pienten maksujen suorittamisessa. Valmiudet rahakorttiin perustuvien maksujärjestelmien käyttöönottoon ovat leviämässä laajalle ja hyvin nopeasti.

Suomen Pankki on arvioinut, että laajan avoimen korttirahajärjestelmän koordinoitu käyttöönotto on sekä kokonaistaloudellisilta kustannuksiltaan edullisempi että turvallisuudeltaan ja palvelutasoltaan parempi kuin useiden suppeiden järjestelmien rinnakkaiskäyttö. Suomalainen korttirahahanke eteni vuonna 1994 vaiheeseen, jossa kertakäyttöiset puhelukortit olivat jo laajasti käytössä ja osa järjestelmään liitetyistä maksupisteistä hyväksyi myös ladattavan rahakortin.

Vuoden 1994 loppuun mennessä oli kertakäyttöisiä Toimiraha Oy:n Avant-rahakortteja myyty kaikkiaan noin 460 000 kappaletta, ja helmikuussa alkanut ladattavien korttien myynti lähestyi vuoden loppuun mennessä 7 000 rajaa. Kortilla voi toistaiseksi maksaa järjestelmässä mukana olevissa yleisöpuhelimissa, pysäköintilaitteissa sekä postin automaateissa. Rahakortin hyväksyviä yleisöpuhelimia oli noin 4 000, ladattavilla korteilla toimivia ajoneuvokohtaisia pysäköintilaitteita vajaa 7 000 ja automaatteja 15. Kortin latauspisteitä oli vuoden lopussa kuusikymmentä.

Kehittyvä rahahuolto

Liikkeessä olevan rahan määrä ennallaan

Vuoden 1994 aikana rahan määrä oli suurimmillaan vuoden alussa, jolloin siihen vielä vaikutti vuoden 1993 marraskuussa ollut pankkialan työselkkauksen uhka. Työselkkauksuhka lisäsi liikkeessä olevaa rahan määrää enimmillään lähes 4 mrd. markkaa, eikä määrä ollut vielä vöndenvaihteeseen mennessä ehtinyt palautua normaaliksi.

Osaltaan liikkeessä olevan rahan määrän poikkeuksellisen vähäiseen vaihteluun vaikutti se, ettei veronpalautuksia normaalista poiketen maksettu vuoden 1994 aikana. Vaikka pääosa

palautuksista maksetaan suoraan tileille, aiheuttavat maksuosoituskorteilla maksettavat veronpalautukset edelleen noin 1.5 mrd. markan liikeyksen liikkeessä olevaan rahaan.

Rahan kokonaismäärän tavoin liikkeessä olevan setelistön määrä oli suurimmillaan vuoden alussa, jolloin se oli 13 442 milj. markkaa. Pienimmillään setelistön määrä oli 12 108 milj. markkaa marraskuussa, josta se kasvoi joulunalusajkaan liittyvän normaalin kausivaihtelun vuoksi vuoden loppuun mennessä 12 675 milj. markkaan. Setelistön rahalajeittaiset määrät eivät merkittävästi muuttuneet lukuun ottamatta 20 markan setelin lisääntymistä ja 10 markan setelin vähentämistä.

Metallirahojen liikkeessä olevaa määrää kasvatti 10 markan kolikon kysynnän kasvu, vaikka sen automaattikäyttö oli vasta käynnistymässä. 10 markan metallirahan liikkeessä oleva määrä kasvoi 118 milj. markkaa vuoden aikana. 5 ja 1 markan rahan määrät supistuivat, koska vanhan mallisia rahoja palautettiin Suomen Pankkiin. Yleensä rahojen vaihdon yhteydessä palautetaan keskuspankkiin myös paljon esim. säästölippaissa olleita rahoja. Kokonaisuudessaan metallirahojen liikkeessä oleva määrä lisääntyi vuoden aikana 88 milj. markkaa.

Liikkeessä olevan rahan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen alkoi pienetä usean vuoden kasvun jälkeen. Tämä johtui sekä liikkeessä olevan rahan määrän laskusta että BKT:n kasvusta. Erityisesti pankit pienensivät käteiskassojaan, mihin osaltaan vaikutti pankkien konttoriverkoston supistuminen.

10 markkaa vaihtui setelistä metallirahaksi

10 markan vaihtuminen setelistä metallirahaksi marraskuussa 1993 siirsi osan rahan kysyntää seteleistä metallirahaan huolimatta samanaikaisesti 20 markan setelin käyttöönotosta. Tässä kuvastuu osaltaan yleisön mieltymys 1-10-100-1000 markan määräisiin rahoihin. Niinpä 20 markan setelin liikkeessä oleva markkamäärä on jäänyt selvästi pienemmäksi kuin 10 markan setelin vastaava määrä ennen sen liikkeeseenlaskun päättymistä. 20 markan seteli on lisäksi vähentänyt jonkin verran 50 markan setelin liikkeessä olevaa määrää.

Uusi juhlaraha laskettiin liikkeeseen

Helsingissä elokuussa järjestettyjen yleisurheilun Euroopan mestaruuskilpailujen johdosta lyö-

tiin 100 markan hopeinen juhlaraha, jonka suunnitteli kuvanveistäjä Reijo Paavilainen. Rahapaja Oy löi juhlarahaa paitsi normaalilyöntinä myös erikoiskiiltävänä proof-lyöntinä. Juhlarahaa lyötiin pankkien ja asiakkaiden ennakkotilauksen perusteella 91 300 kappaletta. Rahan myyntihinta oli korkeampi kuin sen nimellisarvo, koska sen myynnistä maksettiin arvonlisävero. Suomen Pankki ei osallistunut rahan myyntiin yleisölle; myynnin hoitivat Rahapaja Oy ja sen kanssa sopimuksen tehneet pankit.

100 markan seteli säilyi hallitsevana

Keskeinen osa Suomen Pankin rahahuolto- tehtävää on seteleiden ja metallirahojen laskemista liikkeeseen ja niiden vastaanottamista. Suomen Pankin konttorit toimittavat näitä maksuvälineitä rahalaitoksille niiden tarpeiden mukaisesti rahalajeittain ja ottavat vastaan rahalaitosten palauttavat rahat.

Vuonna 1994 Suomen Pankki laski liikkeeseen 448 milj. seteliä arvoltaan 46 538 milj. markkaa ja otti vastaan palautuksina 463 milj. seteliä arvoltaan 47 305 milj. markkaa. Vastaavasti Suomen Pankki laski liikkeeseen 746 milj. metallirahaa arvoltaan 1 432 milj. markkaa ja otti vastaan 705 milj. metallirahaa arvoltaan 1 344 milj. markkaa. Yleispiirteinä oli, että kappalemäärät vähenivät mutta markkamäärät nousivat edellisvuotisista.

100 markan setelien osuus setelivirroista säilyi hallitsevana, sillä 73 % liikkeeseen lasketusta ja 71 % palautuneesta kappalemäärästä oli 100 markan seteleitä. Syynä 100 markan setelin hallitsevaan asemaan oli sen lisääntynyt käyttö pankkiautomaateissa. Samalla pankkiautomaattinostosta tuli yhä yleisempi tapa nostaa käteistä pankkitileiltä.

Liikkeessä oleva setelistö kiersi Suomen Pankin kautta vuoden aikana keskimäärin 3.8 kertaa. Vastaava luku vuotta aikaisemmin oli 3.5. Muutos johtui erityisesti 100 markan setelin lisääntyneestä käytöstä. Sen kierto oli nopein eli 6.1. Muiden setelien vastaavat luvut olivat: 1000 mk 1.3, 500 mk 2.2, 50 mk 4.2 ja 20 mk 2.7.

Kuluneiden seteleiden tuhoamisessa Suomen Pankki siirtyi vuoden aikana on line -järjestelmään siten, että kuluneet setelit silputaan osana seteleiden lajittelua.

Vanhat metallirahat palautuivat nopeasti

Metallirahojen liikkeeseenlaskuun ja palauttamiseen vaikutti vuoden 1993 marraskuussa al-

kanut 5 markan ja 1 markan rahojen vaihto uuden sarjan rahoihin. Vanhan mallisten rahojen palautukset kasvoivat sitä mukaa kuin metalliraha-automaatit muutettiin uuden rahasarjan 5 ja 1 markan rahoilla toimiviksi. Sekä 5 markan että 1 markan rahojen palautuminen oli nopeaa verrattuna aikaisemmin vaihdettuihin, nimellisarvoltaan pienempiin metallirahoihin. Kun esimerkiksi 10 pennin rahoja oli palautunut 33 % vuoden kuluessa siitä, kun sen liikkeeseenlasku lopetettiin, oli 5 markan vastaava luku 72 % ja 1 markan 57 %. Pieniarvoisia metallirahoja häviää, jää säästölippaisiin tai kulkeutuu ulkomaille turistien mukana enemmän kuin suurempi-arvoisia.

Seteleiden turvallisuus edelleen hyvä

Väärennettyjä suomalaisia seteleitä on liikkeellä edelleen hyvin harvoin. Vuoden 1994 aikana löytyi väärennettyjä seteleitä vain yksittäisiä kappaleita. Ne kaikki olivat vuoden 1986 (ilman Litt.) mallia.

Väärennösten ehkäisemiseksi on seteleiden aitoustekijöihin ja niiden tunnistamiseen kiinnitetty jatkuvaa huomiota. Suomen Pankki järjesti koulutusta yhdessä keskusrikospoliisin kanssa pankkitoimihenkilöille ja muille rahaa ammattimaisesti käsitteleville eri maiden seteleiden aitouden tunnistamisessa.

Suomen Pankissa seteleiden oikeellisuus tarkistetaan, kun seteli palautuu kierrosta. Koska setelit käyvät keskimäärin useita kertoja vuoden aikana Suomen Pankissa, ovat mahdollisuudet väärennettyjen seteleiden nopeaan havaitsemiseen hyvät.

Rahahuoltojärjestelmä yhtenäistettiin

Suomen Pankki ja pankit sopivat, että Suomen Pankin hoitama rahahuolto järjestetään uudelleen pankeille maksullisena 1.6.1994 alkaen. Pääkaupunkiseudulla näin oli tehty edellisenä vuonna. Uudelleenjärjestelyn jälkeen rahahuolto hoidettiin koko maassa samalla yhtenäisellä järjestelmällä.

Suomen Pankin haarakonttoreiden lukumäärä supistui vuoden 1994 aikana seitsemästä neljään, kun konttorit Jyväskylässä, Lahdessa ja Vaasassa lakkautettiin. Suomen Pankilla on jäljellä pääkonttorin lisäksi konttorit Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa. Nämä konttorit kuuluvat pankin maksuvälinesektoriin ja hoitavat jokainen oman alueensa rahahuoltoja.

Vanhoja rahoja lunastettiin

Vuoden 1993 aikana Suomen Pankki teki päätöksen lakkauttaa seteleitä laillisina maksuvälineinä ja valtiovarainministeriö teki vastaavan päätöksen metallirahoista. Nämä päätökset tulivat voimaan 1.1.1994. Suomen Pankki kuitenkin lunastaa lakkautettuja rahoja kymmenen vuoden ajan eli 31.12.2003 saakka.

Lakkautuspäätös koski vuosien 1945—1957 mallia olevia seteleitä, joita oli liikkeessä 1.1.1994 runsaat 9 milj. markkaa sekä vuosien 1963—1980 mallia olevia seteleitä, joita oli 1.1.1994 liikkeessä 334 milj. markkaa. Vuoden aikana Suomen Pankki lunasti lakkautettuja seteleitä 40 milj. markkaa.

Metallirahojen lakkauttamispäätös koski kaikkia ennen vuoden 1963 rahanuudistusta löytyjä metallirahoja, joita oli 1.1.1994 liikkeessä 15.7 milj. markkaa, ja vuoden 1963 jälkeen löytyjä pennimääräisiä metallirahoja, joita oli 1.1.1994 liikkeessä 104 milj. markkaa, lukuun ottamatta vuoden 1990 mallia olevia 50 ja 10 pennin rahoja. Vuoden aikana Suomen Pankki lunasti lakkautettuja metallirahoja lähes 11 milj. markkaa.

Rahahuollon kansainvälinen kokous Helsingissä

Banknote Printers Conference on setelipainojen kansainvälinen yhteistyöelin, joka työskentelee pääasiassa työryhminä ja komiteoina. Näistä yksi on Statistics and Banknote Handling Committee, joka piti vuotuisen kokouksensa Helsingissä huhtikuussa 1994. Komiteassa on erityisesti keskuspankkien maksuvälinehuollon edustajia. Kokouksen erityistemana oli muiden maksuvälineiden vaikutus käteisen rahan kysyntään. Kokouksessa oli edustettuna 15 maata.

Muu toiminta

Valuuttavarannon hoito

Valuuttavarannon sijoittamisen tavoitteet ja ohjausmenetelmät pysyivät vuonna 1994 ennallaan. Varanto sijoitetaan kansainvälisille rahoitusmarkkinoille ja sijoittamisen tavoitteena on varannon arvон turvaaminen, likvidiyden ylläpito ja tuoton saaminen.

Sijoittajana Suomen Pankki on riskejä karttava. Tämän mukaisesti pankki määrittelee suhtautumisensa varannon arvoon liittyviin riskeihin eli valuuttariskiin, luottotappioriskiin, likvidiydsris-

kiin ja korkoriskiin. Kaikkia riskejä ei voida poistaa yhtä aikaa ja kokonaan. Keskeiset keinot riskien välttämiseksi ovat sijoitusten riittävä hajauttaminen sekä rajoittuminen vain parhaisiin sijoituskohteisiin ja vastapuoliin.

Valuuttakurssien vaihteluista aiheutuvat varannon arvon muutokset pyritään pitämään mahdollisimman vähäisinä hajauttamalla varanto eri valuuttoihin. Valuuttajakauma on ollut suhteellisen vakaa viime vuosina, mutta jakauksen määrittämisen periaatteet tarkistetaan säännöllisesti. Vuonna 1994 tärkeimmät sijoitusvaluutat olivat Saksan markka, Yhdysvaltain dollari, Ranskan frangi, Ison-Britannian punta, Japanin jeni ja Alankomaiden guldeni. Varannon likvidiys turvataan käyttämällä laajaa markkinakelpoisten sijoituskohteiden valikoimaa kaikilla näillä markkinoilla.

Valtaosa varannosta sijoitetaan luottoriskittömiin suurten valtioiden kotimaisilla markkinoillaan liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjoihin ja niiden takaisinmyyntisopimuksiin. Osa varannosta sijoitetaan lyhytaikaisiin valuuttatalletuksiin, kultaan ja Kansainvälisen valuuttarahaston erityisnosto-oikeuksiin.

Tärkein valuuttavarannon sijoittamiseen vuonna 1994 vaikuttanut ulkoinen tekijä oli Yhdysvaltain rahapolitiikan kiristämisestä helmi-

kuussa alkanut yleismaailmallinen korkotason nousu. Vain aivan lyhimpiä rahamarkkinakorkoja lukuun ottamatta korot nousivat poikkeuksellisen yhtenevästi kaikilla varannon sijoittamisen kannalta keskeisillä markkinoilla. Tämä johti arvopaperihintojen voimakkaaseen laskuun ja pankin hallussa olevien arvopapereiden hintojen alenemisesta syntyviin kurssitappioihin kirjanpidossa.

Valuuttavaranto kasvoi vuoden aikana noin 20 mrd. markkaa, lähinnä valtion mittavan ulkomaisen luotonoton myötä. Kultavaranto ei muuttunut vuoden aikana, mutta IMF:n erityisnosto-oikeudet lisääntyivät yli kaksinkertaisiksi.

Vaihdettavan varannon pääerien jakauma ja muutos vuoden 1994 aikana olivat seuraavat:

	Varanto 31.12.1994	Varanto 31.12.1993	Muutos
Kulta	2 180	2 180	+1
Erityiset nosto-oikeudet	1 537	664	+873
Varanto-osuus IMF:ssä	1 354	1 747	-393
Vaihdettavat valuutat	47 672	28 882	+18 790
Yhteensä	52 743	33 472	+19 271

Tilinpäätös

Tuloslaskelma, milj. mk

1.1.—31.12.1994 1.1.—31.12.1993

Korkotuotot

Kotimaiset (1)			
Maksuvalmiusluotoista	1.0	40.0	
Sijoitustodistuksista	91.5	198.8	
Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumuksista ...	72.6	329.2	
Nettokorot kotimaisista termiinkaupoista	15.2	324.0	
KTR-luotoista	25.5	49.3	
Joukkovelkakirjoista	250.7	265.7	
Valtion vakuusrahaston luotoista	—	38.8	
Vakauttamislainoista	31.8	358.1	
Muista saamisista	37.0	42.4	1 646.2
Ulkomaiset (2)			
Kansainväliseltä valuuttarahastolta	74.2	92.7	
Arvopapereista	2 215.6	1 553.0	
Muista valuuttasaamisista	430.2	203.8	1 849.5
Korkotuotot yhteensä	3 245.2	3 495.7	

Korkokulut

Kotimaiset (3)			
Päivätalletuksista	-43.9	-43.9	
Sijoitustodistuksista	-1 539.6	-1 156.2	
Vähimmäisvarantotalletuksista	—	-479.6	
Investointitalletuksista	-48.2	-106.9	
Muista veloista	-11.9	-32.6	-1 818.9
Ulkomaiset			
Kansainväliselle valuuttarahastolle	-44.6	-53.4	
Tukiluotoista	—	-18.4	
Muista veloista	-1.8	-1.4	-73.2
Korkokulut yhteensä	-1 690.0	-1 892.1	
Korkokate (4)	1 555.2	1 603.5	

Keskuspankkitoiminnan muut tuotot (5)

Toimitusmaksut ja palkkiot	14.9	13.7	
Muut	57.7	99.4	113.1

Keskuspankkitoiminnan muut kulut (6)

Palkat	-146.7	-151.4	
Sosiaalikulut	-81.5	-77.0	
Setelien hankintakulut	-49.2	-50.3	
Poistot	-63.0	-59.8	
Muut	-78.0	-86.2	-424.7

Rahoitustarkastuksen kulut ja tuotot (7)

Palkat	-18.9	-4.0	
Poistot	-0.6	-0.7	
Muut	-20.3	-3.2	
Rahoitustarkastuksen valvontamaksut	40.0	7.7	-0.2

Kulut ja tuotot rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta (8)

Poistot omaisuudenhoitoyhtiöiden osakkeista ..	—	-1 200.0	
Poistot aktivoituista menoista ja menetyksistä .	—	-300.0	
Tuotot osakkeiden myynneistä	—	200.0	-1 300.0

Tulos ennen kurssieroja ja varauksia

Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot (9)	-1 459.8	453.3	
Valuuttakurssierot (10)	-5 816.9	2 237.7	
Eläkevarauksen lisäys (11)	-89.9	-78.9	
Varauksen (laki Suomen Pankista 30 §) lisäys (—)/ vähennys (+) (11)	6 157.0	-2 603.9	
Tilikauden tulos (12)	0.0	0.0	

Tase, milj. mk

Vastavaa	31.12.1994	31.12.1993
Kulta ja valuuttasaamiset (1)		
Kulta	2 180.5	2 179.7
Erityiset nosto-oikeudet	1 536.9	663.9
Varanto-osuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa	1 353.7	1 746.6
Vaihdettavat valuutat	47 672.2	52 743.2
28 882.0		33 472.1
Muut ulkomaiset saamiset (1)		
Markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa	4 594.6	4 594.6
5 058.1		5 058.1
Saamiset rahoituslaitoksilta (2)		
Maksuvalmiusluotot	—	1.1
Sijoitustodistukset	443.0	1 844.5
Arvopaperit takaisinmyyntisitoumuksin	1 037.4	5 492.5
Joukkovelkakirjat	802.2	1 100.8
Muut	237.9	237.9
8 676.8		
Saamiset julkiselta sektorilta (3)		
Valtion metallirahavastuu	1 806.0	1 806.0
1 788.4		1 788.4
Saamiset yrityksiltä (4)		
Kotimaisten toimitusten rahoitus (KTR)	315.8	496.3
Muut	2 833.2	3 149.0
2 806.7		3 303.0
Muut saamiset (5)		
Rahamarkkinoiden vakauttamislainat	4 532.0	5 752.0
Siirtosaamiset	1 832.1	1 819.2
Muut	159.4	6 523.5
166.5		7 737.7
Aktivoidut menot ja menetykset rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta (6)	1 400.0	1 400.0
Yhteensä	72 736.8	61 436.2

Vastattavaa	31.12.1994	31.12.1993
Valuuttavelat (1)		
Vaihdettavat valuutat	130.4	130.4
193.4		193.4
Muut ulkomaiset velat (1)		
Kansainvälisen valuuttarahaston markkatilit	4 594.6	5 058.1
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	984.9	5 579.5
1 130.8		6 188.9
Liikkeessä oleva raha (7)		
Setelit	12 675.1	13 442.2
Metalliraha	1 639.5	14 314.7
1 551.6		14 993.9
Sijoitustodistukset (8)	35 236.0	14 837.0
Velat rahoituslaitoksille (9)		
Päivätalletukset	1 386.6	1 803.4
Vähimmäisvarantotalletukset	6 525.7	7 912.3
6 397.9		8 201.3
Velat julkiselle sektorille (10)		
Sekkitilit	0.0	8.0
Valtion vakuusrahaston talletukset	93.1	93.1
776.0		784.0
Velat yrityksille (11)		
Investointi- ja alushankintatalletukset	1 548.5	1 548.5
2 086.7		2 086.7
Muut velat (12)		
Siirtovelat	436.5	535.6
Muut	24.2	460.8
91.6		627.2
Varaukset (13)		
Eläkevaraus	1 328.6	1 233.6
Muut varaukset	369.0	1 697.5
6 526.0		7 759.6
Oma pääoma (14)		
Kantarahasto	5 000.0	5 000.0
Vararahasto	764.1	764.1
Tilikauden voitto/tappio	0.0	5 764.1
0.0		5 764.1
Yhteensä	72 736.8	61 436.2

Tilinpäätöksen liitteet

	31.12.1994		31.12.1993	
Setelinanto, milj. mk				
Setelinanto-oikeus	52 743		33 472	
Käytössä	12 911		14 432	
Setelinantovara	39 832		19 040	
Markkalvaluuttatermiinisopimukset, milj. mk (keskikurssi 30.12.)				
Terminiostosopimukset	6 079		—	
Termiinimyynsisopimukset	—		2 885	
Valuuttalvaluuttatermiinisopimukset, milj. mk (ostetun valuutan keskikurssi 30.12.)				
	4 301		788	
Valuuttamääräiset futuurisopimukset, milj. mk (keskikurssi 30.12.)				
Ostosopimukset	—		147	
Myyntisopimukset	1 552		—	
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo, milj. mk (sulkeissa Suomen Pankin omistusosuus)				
Scopus Oy	2	(100 %)	2	(100 %)
Sponda Oy	300	(100 %)	300	(100 %)
Setec Oy	40	(100 %)	40	(100 %)
Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy	35	(52 %)	35	(52 %)
Bank for International Settlements	56	(1.67 %)	65	(1.67 %)
Asunto-osakkeet	1		1	
Kiinteistöosakkeet	1		1	
Muut osakkeet ja osuudet	1		1	
Yhteensä	437		445	
Takaukset, milj. mk				
SKOP:n riskikeskittymien siirtoon liittyvät tilapäiset takausvastuut	75		233	
Omaisuuksienhoitoyhtiöiden puolesta annetut takaukset	—		517	
Yhteensä	75		750	
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu, milj. mk				
Suomen Pankin eläkevastuu	1 762		1 727	
— tästä varauksilla katettu	1 329		1 234	

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumis- vuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Rauhankatu 16	1883/1961	49 500
	Unioninkatu 33/Rauhankatu 19	1848/1954	17 500/33 000
	Snellmaninkatu 23	1896/1988	27 500
	Liisankatu 14	1928	48 500
	Ramsinniementie 34	1920/1983	4 500
Joensuu	Torikatu 34	1984	11 000
	Jyväskylä	Kauppakatu 21	1950
Kuopio	Kauppakatu 25—27	1912	7 500
	Puutarhakatu 4	1993	11 900
	Torikatu 3	1929	36 500
Mikkeli	Päiviönkatu 15	1965	7 500
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 000
Tampere	Hämeenkatu 13	1942	36 000
Turku	Linnankatu 20	1914	10 500
Vaasa	Kirkkopuistikko 22	1952	55 500
Vantaa	Suometsäntie 1	1979	311 500
Inari	Saariselkä	1968/1976	2 000

Tilinpäätöksen kommentit

Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö

Suomen Pankin tase noudattaa sektorijakoa, mikä antaa kuvan keskuspankin ja ulkomaiden sekä kotimaan sektoreiden välisestä rahoitussuhteista. Taseessa noudatetut arvostusperiaatteet on selostettu kommentoitavien tase-erien yhteydessä. Käyttöomaisuus, osakeomistukset ja pitkävaikutteiset menot kirjataan kokonaan kuluiksi hankintavuonna Suomen Pankista annetun lain edellyttämällä tavalla, eivätkä ne niin ollen sisälly taseeseen. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on luettelo Suomen Pankin omistamista osakkeista, osuuksista ja kiinteistöistä.

Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muutettu markoiksi tilinpäätöspäivänä voimassa olleiden keskikurssien mukaisesti. Kaikki taseen ulkomaanrahan määräisten saamis- ja velkaerien sekä taseen ulkopuolisten erien kurssi-erot on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Vuoden 1993 tilinpäätöksessä julkaistun taseen rakennetta on muutettu vuoden 1994 tilinpäätöstaseen rakennetta vastaavaksi. Aikaisemmin arvonnjärjestelytili ja varaukset -erään sisältyneet eläkevaraus ja muut varaukset on nyt esitetty omina tase-erinään. Samalla tavoin on aikaisemmin arvonnjärjestelytili ja varaukset -erään sisältynyt taseen ja tuloksen arvostusperusteiden erotus nyt kirjattu taseen vastaavaa-puolen siirtosaamiisiin. Arvostusero on ulkomaisten arvopapereiden nimellisarvon ja hankintahinnan tai sitä alemman markkinahinnan erotus silloin, kun nimellisarvo on näitä alempi.

Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 17. pykälän 1. momentin 2. kohdan mukaisesti tilinpäätöksen laatimisessa noudatettavat perusteet.

Tuloslaskelman kommentit

Kotimaisten saamisten pieneneminen ja lyhyiden korkojen lasku vähensivät kotimaisia korkotuottoja edellisvuotisista. Lisääntynyt valuuttavaranto kasvatti ulkomaisia korkotuottoja. Korkokate oli edellisvuotisen tasoinen.

Tulosta heikensivät markan vahvistuminen, dollarin heikkeneminen sekä ulkomaisten arvopapereiden hintojen lasku.

1. Kotimaiset korkotuotot

Kotimaiset korkotuotot vähenivät edellisvuotisista 1 121 milj. markkaa. Sijoitustodistusten korkotuotot olivat 91 milj. markkaa ja arvopapereiden takaisinmyyntisitoumusten korkotuotot 73 milj. markkaa.

2. Ulkomaiset korkotuotot

Ulkomaiset korkotuotot olivat 2 720 milj. markkaa, mikä on 871 milj. markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

3. Kotimaiset korkokulut

Kotimaiset korkokulut, 1 644 milj. markkaa, sisältävät Suomen Pankin liikkeeseen laskemien sijoitustodistusten korkokuluja 1 540 milj. markkaa. Vähimmäisvarantotalletuksille ei makseta korkoa. Vuoden 1993 tuloslaskelmassa tässä erässä oleva korkomeno sisältää silloin voimassa olleiden kassavarantotalletusten korot.

4. Korkokate

Korkokate oli 1 555 milj. markkaa.

5. Keskuspankkitoiminnan muut tuotot

Keskuspankkitoiminnan muissa tuotoissa merkittävin erä on vuokratuotot, 31 milj. markkaa.

6. Keskuspankkitoiminnan muut kulut

Keskuspankkitoiminnan palkkasumma oli 147 milj. markkaa. Sosiaalikulut sisältävät 58 milj. markkaa maksettuja eläkkeitä.

Käyttöomaisuus ja pitkävaikutteiset menot kirjataan poistoina kuluksi hankintavuonna Suomen Pankista annetun lain mukaisesti. Poistot sisältävät siis tilikauden aikana hankitun käyttöomaisuuden ja muut pitkävaikutteiset menot kokonaisuudessaan. Poistoihin sisältyy 32 milj. markkaa rakennusten muutostöiden ja korjausten poistoja ja 20 milj. markkaa koneiden ja kaluston poistoja.

7. Rahoitustarkastuksen kulut ja tuotot

Tuloslaskelmassa on rahoitustarkastusten tuotot ja kulut esitetty omana eränään. Rahoitustarkastuksen toiminnasta aiheutuneet kulut oli-

vat 40 milj. markkaa. Suomen Pankki maksaa rahoitustarkastuksen kulut, ja ne katetaan valvottavilta jälkikäteen perittävillä valvontamaksuilla.

8. Kulut ja tuotot rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta

Kulut ja tuotot rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta liittyvät SKOP:n haltuunottoon ja pankin omaisuudenhoitoyhtiöiden toimintaan.

Vuoden 1994 tuloslaskelmaan ei sisälly tuottoja eikä kuluja omaisuudenhoitoyhtiöistä.

9. Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot

Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot sisältävät arvopapereiden myynnistä realisoituneet kurssivoitot ja -tappiot sekä salkussa olevien arvopapereiden hankintahinnan ja sitä alemman markkinahinnan erotuksen. Kurssitappioita ulkomaisista arvopapereista kirjattiin 1 460 milj. markkaa.

10. Valuuttakurssierot

Valuuttakurssieroihin kirjataan valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet saamisten ja velkojen arvonn muutokset sekä valuuttavaihtotuotot nettomääräisinä. Tilikauden 1994 aikana markka vahvistui ja tärkeän varantovaluutan, Yhdysvaltain dollarin, kurssi heikkeni huomattavasti. Vuodelta 1994 kurssitappioita kertyi 5 817 milj. markkaa.

11. Varausten muutos

Eläkevaraukseen siirrettiin vuoden 1994 aikana palkoista peritty työntekijäin eläkemaksu, 5 milj. markkaa. Työntekijäin eläkemaksulle ja edellisinä vuosina tehdyille eläkevarauksille lasketaan korkoa lisäämällä peruskorkoon 2 prosenttiyksikköä ja näin saadulla määrällä lisätään eläkevarausta. Yhteensä eläkevarausta kartutettiin 90 milj. markkaa.

Suomen Pankista annetun lain 30. §:n mukaisesti varausta purettiin 6 157 milj. markkaa.

12. Tilikauden tulos

Tilikauden tuloksena esitettiin nolla markkaa.

Taseen kommentit

1. Kulta ja ulkomaiset erät

Kulta kirjattiin aiempien vuosien tapaan taseeseen arvoon 35 mk/g. Kultaa oli vuoden lopussa 62 299 kg, ja sen markkinahintainen arvo oli noin 3 634 milj. markkaa.

Valuuttasaamisissa esiintyviä erityisiä nosto-oikeuksia Kansainvälisessä valuuttarahastossa vastaa velkapuolen erä osoitetut erityiset nosto-oikeudet (SDR). Molemmat erät ovat korollisia ja korkona on SDR:n korko.

SDR-määräinen varanto-osuus sekä markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa muodostavat yhdessä Suomen jäsenosuuden valuuttarahastossa. Markkaosuuden vastaerä sisältyy ulkomaisissa veloissa erään Kansainvälisen valuuttarahaston markkatilit. Markkaosuus ja sitä vastaavat markkatilit on sidottu erityisten nosto-oikeuksien kurssiin Kansainvälisen valuuttarahaston soveltaman käytännön mukaisesti.

Vaihdettavat valuutat koostuvat pääosin ulkomaisista valtioiden liikkeeseen laskemista tai valtioiden takaamista arvopapereista sekä pankkitalletuksista. Erään sisältyvät myös ulkomaiset avistatilit sekä pankin hallussa olevat ulkomaiset maksuvälineet.

Vaihdettavaan valuuttavarantoon kuuluvat arvopaperit on arvostettu nimellisarvoon tai sitä alemman käypään arvoon.

Vaihdettavat valuuttavelat sisältävät kansainvälisten järjestöjen ja ulkomaisten pankkien vaihdettavat markkasaamiset Suomen Pankilta.

2. Saamiset rahoituslaitoksilta

Maksuvalmiusluotot ovat keskuspankkirahoitukseen oikeutettujen rahalaitosten määräaika-velkoja Suomen Pankille.

Sijoitustodistukset ovat pankkien liikkeeseen laskemia diskonttopapereita. Sijoitustodistukset on hankintahetkellä kirjattu hankintahintaan. Samaan tase-erään sisältyy hankintahinnan lisäksi kertynyt diskonttokorko.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumuksia eli ns. repo-kauppoja käytetään rahamarkkina-interventioissa sijoitustodistusten rinnalla.

Rahalaitosten joukkovelkakirjalainat ovat luonteeltaan pääasiassa sijoitusomaisuutta. Ne on arvostettu nimellisarvoon.

3. Saamiset julkiselta sektorilta

Valtion metallirahavastuu osoittaa metallirahan lunastusvelvollisuudesta johtuvan velan määrän Suomen Pankille.

4. Saamiset yrityksiltä

Kotimaisia toimitusluottoja on myönnetty sekä yksittäisvelkakirjalainoina että joukkovelkakirjalainoina. Joukkovelkakirjalainat on arvostettu nimellisarvoon. Korke vaihtelee pelkäättä peruskorosta peruskorkoon lisätyn 2.5 prosenttiyksiköllä.

Erä muut sisältää lähinnä sijoitusomaisuudeksi luokiteltavia arvopapereita, jotka on arvostettu nimellisarvoon.

5. Muut saamiset

Rahamarkkinoiden vakauttamislainojen määrä pieneni vuoden 1994 aikana 1 220 milj. markkaa. Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin haltuunottoon ja riskikeskittymien siirtoon sitoutui 1991—92 Suomen Pankin rahoitusta yhteensä 15 582 milj. markkaa. Tästä määrästä on vuoden 1994 loppuun mennessä saatu palautuksina takaisin 5 750 milj. markkaa, kirjattu menetyksinä tulokseen 3 900 milj. markkaa ja on edelleen aktiivituna taseessa 1 400 milj. markkaa. Lisäksi taseessa on rahamarkkinoiden vakauttamislainoja 4 532 milj. markkaa.

Siirtosaamiset sisältävät pääasiassa korkosäämiä. Siirtosaamiset sisältävät myös ulkomaisien arvopapereiden nimellisarvon ja hankintahinnan tai sitä alemman markkinahinnan erotuksen silloin, kun nimellisarvo on näitä alempi. Muihin saamisiin sisältyy 118 milj. markkaa henkilökunnan asuntolainoja. Asuntolainojen korko on vanhoissa lainoissa peruskoron suuruinen ja 16.2.1993 jälkeen myönnettyissä lainoissa peruskorko lisätynä 2 prosenttiyksiköllä.

6. Aktivoidut menot ja menetykset rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta

Suomen Pankille aiheutuneet menetykset SKOP:n osakkeiden ja pääomatodistusten myynnistä Valtion vakuusrahastolle aktivoitiin taseeseen vuonna 1992. Vuonna 1993 tästä erästä tehtiin 300 milj. markan poisto. Vuonna 1994 erästä ei tehty poistoja, joten poistamaton osuus on 1 400 milj. markkaa.

7. Liikkeessä oleva raha

Liikkeessä oleva raha on yleisön ja rahalaitosten hallussa oleva setelistö ja metalliraha.

8. Sijoitustodistukset

Suomen Pankin liikkeeseen laskemat sijoitustodistukset on arvostettu nimellisarvoon. Nimellisarvon ja emissiohinnan erotus on kirjattu siirtosaamisiin ja jaksotetaan korkomenoihin juoksuajan kuluessa.

9. Velat rahoituslaitoksille

Päivätalletukset ovat keskuspankkirahoitukseen oikeutettujen rahalaitosten sekkitilien saldoja.

Vähimmäisvarantotalletuksille ei makseta korkoa.

10. Velat julkiselle sektorille

Tase-erään sisältyvät Valtion vakuusrahaston sekkitili ja talletustilit Suomen Pankissa.

11. Velat yrityksille

Investointi- ja alushankintatalletukset ovat investointi- ja alushankintavaruuden tehneiden yritysten lakisääteisiä talletuksia Suomen Pankissa. Talletukset ovat korollisia, ja korko määräytyy investointivarauslain mukaan.

12. Muut velat

Siirtovelat ovat pääasiassa korkojen jaksotuksesta aiheutuneita eriä.

Muut velat sisältävät 9 milj. markkaa liikkeessä olevan vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä.

13. Varaukset

Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 1 762 milj. markkaa, ja tästä on varauksilla katettu 75.4 %.

Muissa varauksissa on Suomen Pankista annetun lain 30. §:n mukainen varaus.

14. Oma pääoma

Pankin kantarahasto ja vararahasto säilyivät muuttumattomina.

PANKKIVALTUUSTON KÄSITTELEMIÄ ASIOITA

SUOMEN PANKKI

Tilintarkastus

Vuoden 1993 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, verojohtaja Kauko Heikkinen, valtiotieteen kandidaatti Arja Alho, valtiotieteen kandidaatti Paavo Lipponen, toimitusjohtaja Matti Lahtinen ja valtiotieteen maisteri Timo E. Korva suorittivat 14.—17. maaliskuuta Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 1993.

Tilintarkastajien lausunnon mukaisesti pankkivaltuusto myönsi kokouksessaan 7. huhtikuuta johtokunnalle vastuuvapauden pankin hoidosta vuodelta 1993.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus

Pankkivaltuusto on kertomusvuoden aikana toimittanut johtosääntönsä 5 §:n määräämän pankin lainausliikkeen ja valuuttakaupan sekä muiden sijoitusten tarkastuksen seuraavina päivinä: 9. helmikuuta, 7. huhtikuuta, 1. kesäkuuta, 25. elokuuta ja 3. marraskuuta.

Inventoinnit ja haarakonttorien tarkastukset

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuutetut ovat inventoineet pääkonttorin kassat ja kassaholvit, laina- ja vakuusasiakirjat sekä pantit ja talletukset. Inventoinneissa ei havaittu aihetta muistutuksiin.

Pankkivaltuutetut ovat valvoneet, että haarakonttorien valvojat ovat inventoineet haarakonttorien käsikassat ja holvit kerran kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmesti vuodessa.

Kaikissa haarakonttoreissa on toimitettu Suomen Pankin johtosääntönsä 2 §:ssä säädetty tarkastus.

Kertomus E. J. Längmanin rahastojen toiminnasta

Kokouksessaan 10. maaliskuuta pankkivaltuusto merkitsi tiedoksi Suomen Kulttuurirahaston selostuksen E. J. Längmanin rahastojen toiminnasta 1.10.1992—30.9.1993.

Peruskorko

Tammikuun 14. päivän kokouksessaan pankkivaltuusto päätti Suomen Pankin peruskoron alentamisesta 0.25 prosenttiyksiköllä 5.5 prosentista 5.25 prosenttiin 1.2.1994. Johtokunnan esitys asiasta 13. tammikuuta kuului seuraavasti: ”Jäljempänä olevan perusteella johtokunta kunnioittavasti esittää, että pankkivaltuusto Suomen Pankista annetun lain 17 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla päättäisi, että

Suomen Pankin peruskorko alennetaan 5.5 prosentista 5.25 prosenttiin 1.2.1994 alkaen.

Perustelut

Myönteiset uutiset talouden kehityksestä sekä vaihtotaseen vajeen paraneminen ovat alentaneet markkinakorkoja edelleen, ja markan ulkoinen arvo on vahvistunut. Inflaation hidastuminen ja näkymät sen säilymisestä maltillisena mahdollistavat peruskoron alentamisen.

Varovaisuus peruskoron alentamisessa on kuitenkin tarpeen, koska on merkkejä siitä, että inflaation aleneminen saattaa hidastua. Tällaisia ovat mm. pörssikurssien jo yli vuoden jatkunut voimakas nousu sekä pääkaupunkiseudun asuntojen hintojen kohoaminen. Kantohinnat ovat nousseet viime kuukausien aikana selvästi.”

Joulukuun 9. päivän kokouksessaan pankki-valtuusto hylkäsi johtokunnan esityksen Suomen Pankin peruskoron korottamisesta 0.5 prosenttiyksiköllä 5.25 prosentista 5.75 prosenttiin 1.1.1995. Johtokunnan esitys asiasta 9. joulukuuta kuului seuraavasti:

”Jäljempänä olevan perusteella johtokunta kunnioittavasti esittää, että pankkivaltuusto Suomen Pankista annetun lain 17 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla päättäisi, että

Suomen Pankin peruskorko nostetaan 5.25 prosentista 5.75 prosenttiin 1.1.1995 alkaen.

Perustelut

Inflaatio-odotukset ja inflaatioon liittyvä epävarmuus ovat kasvaneet selvästi kuluneen vuoden aikana. Viime aikoina myös kustannuspuolelta tulevat paineet ovat lisääntyneet huomattavasti. Tämä kehitys uhkaa vaarantaa hintavakauden, vaikka toteutunut hintakehitys on ollut rauhallista ja sen odotetaan pysyvän hitaana lähiaikoinakin.

Peruskoron ja markkinakorkojen, erityisesti pitkien korkojen, välinen ero on muodostunut poikkeuksellisen suureksi. Kun pitkät korot ovat nousseet helmikuusta lähtien noin kolme prosenttiyksikköä ja kun pitkät korot ovat ainakin toistaiseksi jääneet selvästi korkeammalle tasolle kuin mitä ne olivat vuoden alussa, ero peruskoron ja pitkien korkojen välillä on jäänyt luonnotoman suureksi.”

Pankkivaltuusto perusteli kielteistä päätöstään arviolla, että peruskoron korottaminen ei vaikuttaisi myönteisesti Suomen Pankin ja hallituksen yhdessä asettaman inflaatiotavoitteen toteutumiseen eikä muuhunkaan taloudelliseen kehitykseen.

Suomen Pankin soveltamien korkojen rajat

Pankkivaltuusto tarkisti kokouksessaan 14. tammikuuta pankkien keskuspankkiluotoissa ja -talletuksissa sekä Suomen Pankin raha- ja pääomamarkkinatoiminnassa sovellettavien korkojen rajoja.

Euroopan valuuttajärjestelmään liittymisestä johtuvat rahoitus- ja luottojärjestelyt

Kokouksessaan 23. marraskuuta pankkivaltuusto omalta osaltaan antoi suostumuksensa

Euroopan valuuttajärjestelmään (European Monetary System, EMS) liittymisen yhteydessä toteutettaviin rahoitus- ja luottojärjestelyihin. Johtokunnan asiaa koskeva esitys 21. marraskuuta kuului seuraavasti:

”Eduskunta on 18.11.1994 hyväksynyt sopimuksen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin.

Raha- ja valuuttapolitiikan lohkolla eräänä jäsenyydestä seuraavana käytännön toimenpiteenä on osallistuminen valuuttapolitiittiseen yhteistyöhön Euroopan valuuttajärjestelmän puitteissa. Kaikki Euroopan unionin nykyisten jäsenvaltioiden keskuspankit ovat allekirjoittaneet EMS-sopimuksen. Myös Suomen Pankin aikomuksena on vastaavalla tavalla tehdä Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskuspankkien kanssa sopimus liittymisestä Euroopan valuuttajärjestelmään.

EMS-sopimus, kuten Suomen Pankin ja EU-keskuspankkien kesken solmittu tukiluotoverkosto, merkitsee sitoutumista tietojen vaihtoon muiden jäsenvaltioiden keskuspankkien kanssa. Lisäksi sopimus edellyttää, nykyisten tukiluottojen tavoin, että keskuspankki omissa päätöksissään ottaa huomioon myös muiden EU-maiden raha- ja valuuttamarkkinatilanteet sekä pitää muut keskuspankit informoituina omista operaatioistaan. Sen lisäksi sopimus merkitsee osallistumista edellä mainittujen keskuspankkien välisiin, EMS-sopimukseen kiinteästi liittyviin rahoitus- ja luottojärjestelyihin. Näihin kuuluu Euroopan rahapoliittisen instituutin (European Monetary Institute, EMI) puitteissa tapahtuva talletusjärjestely, jolla luodaan virallisia ecuja. Tähän talletusjärjestelyyn liittyy keskuspankkien välinen luotonanto- ja luotonsaantijärjestely.

Suomen mahdollinen liittymisen ns. valuuttakurssimekanismin (Exchange Rate Mechanism, ERM), joka merkitsee markan keskuskurssin ja vaihteluväliden määräämistä, on erillinen, aikanaan harkittavaksi tuleva kysymys.

Kun otetaan huomioon edellä mainittu ja kun eduskunnan pankkivaltuuston tehtävänä on mm. määrätä Suomen Pankin soveltamat korot ja niiden rajat sekä päättää ulkomaisen luoton ottamisesta ja vahvistaa sen määrät ja ehdot, Suomen Pankin johtokunta kunnioittavasti esittää, että pankkivaltuusto Suomen Pankista annetun lain (365/25) 17 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohdan nojalla antaisi omalta osaltaan suostumuksensa seuraavaan:

1) Luotonanto ja luotonotto edellä mainitun ecu-talletusjärjestelyn puitteissa ja siinä mainituin ehdoin;

2) Sopimus lyhyen aikavälin rahoituksesta, johon sisältyy kullekin keskuspankille määriteltujen kiintiöiden mukainen luotonsaantioikeus ja luotonantovelvollisuus sopimuksessa mainituin ehdoin.

EU-jäsenyyteen liittyvien edellä mainittujen luottojärjestelyjen johdosta Suomen Pankki luopuu Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskuspankkien kanssa tehdystä kahdenvälisestä swap-sopimuksista. Pankkivaltuuston kokouksessaan 19.8.1992 antamat ulkomaisen luoton ottamisvaltuudet jäävät voimaan.”

Bilateraalinen valuuttatukisopimus Norges Bankin kanssa

Pankkivaltuusto päätti 15. joulukuuta kokouksessaan vahvistaa ehdot, joita sovelletaan Norges Bankin ja mm. Suomen Pankin väliseen bilateraaliseen valuuttatukisopimukseen (swap-sopimus), joka tulee voimaan yhtä aikaa Suomen EU-jäsenyyden kanssa 1.1.1995.

Rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaaminen / Sponda-konsernin toiminta

Pankkivaltuusto käsitteli kertomusvuoden aikana Sponda Oy:n ja mm. sen tytäryhtiön Solidium Oy:n sekä Oy Tampella Ab:n toimintaa johtokunnan suullisten ja säännönmukaisten kirjallisten raporttien perusteella kokouksissaan 9. helmikuuta, 10. maaliskuuta, 1. kesäkuuta, 25. elokuuta ja 3. marraskuuta.

Suomen Pankki -komitean mietintö

Pankkivaltuusto antoi kokouksessaan 10. marraskuuta Suomen Pankki -komitean mietinnöstä (komiteamietintö 1994 : 12) lausuntonsa. Lausunto kuului seuraavasti:

”Eduskunnan pankkivaltuusto esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavan.

Pankkivaltuusto katsoo, että pääosin lähes 70 vuotta sitten säädetyn ja monilta osiltaan vanhentuneen Suomen Pankkia koskevan lainsäädännön uusiminen on perusteltua. Ehdotettu säädöskokonaisuus, jonka muodostaisivat laki

Suomen Pankista sekä sitä täydentävät pankkivaltuuston johtosääntö ja Suomen Pankin eläkesäännöt, vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta ja selkeyttää nykyistä monimutkaista säädösrakennetta.

Pankkivaltuusto toteaa, että Euroopan unionin talous- ja rahaliiton parhaillaan menossa olevan II vaiheen aikana on jäsenvaltioiden aloitettava kansallisten keskuspankkien itsenäistämisen prosessi. Tämä seikka on vaikuttanut moniin komitean kannanottoihin ja ehdotuksiin.

Talous- ja rahaliiton mahdollisesti toteutuva III vaihe edellyttää aikanaan toteutettavaksi varsin perusteellisia muutoksia kansallisia keskuspankkeja koskevaan lainsäädäntöön.

Pankkivaltuustolla ei ole huomauttamista komitean ehdotukseen Suomen Pankin asemasta, tavoitteesta tai tehtävien määrittelystä.

Pankkivaltuusto kiinnittää kuitenkin huomiota eräisiin ilmeisiin lakiehdotuksessa oleviin puutteisiin.

Komitea ehdottaa, sinänsä ehkä perustellusti, että nykyisestä pankkivaltuuston säätämästä Suomen Pankin johtosäännöstä luovuttaisiin. Johtosääntö sisältää tarkempia määräyksiä Suomen Pankista annetun lain soveltamisesta ja pankin toiminnasta. Siitä luopuminen kuitenkin merkitsisi, että enää ei olisi käytettävissä mitään lakia alemmanasteista säädöstä, jolla voitaisiin antaa lain toimeenpanemiseksi tarpeellisia määräyksiä. Asetustie ei pankin valtiosäätöoikeudellisen aseman vuoksi ole käytettävissä. Pankkivaltuusto viittaa lakiehdotuksen 13 §:n 3 momentin 4)-kohtaan, jossa ehdotetaan Suomen Pankin yhteydessä toimivalle rahoitustarkastukselle vahvistettavaksi työjärjestys. Pankkivaltuusto ehdottaa, että sanottuun säännökseen lisättäisiin pankkivaltuustolle mahdollisuus vahvistaa työjärjestys myös Suomen Pankin osalta. Työjärjestys sisältäisi pankin toimintaa koskevia sisäiseen hallintoon liittyviä tarkempia määräyksiä. Pankin osalta työjärjestyksen esittäisi vahvistettavaksi luonnollisesti pankin johtokunta.

Nykyisin voimassa olevan Suomen Pankin johtosäännön 3 §:n mukaan johtokunta on velvollinen antamaan pankkivaltuutetuille lausuntoja heidän käsiteltävistään asioista, toimittamaan heille kaikki ne tiedot ja selvitykset, joita he katsovat tarpeelliseksi vaatia, sekä pitämään pankkivaltuuston saatavana pankin kirjanpito ja muut asiakirjat. Koska johtosääntö komitean ehdotuksen mukaan tulisi kumottavaksi, pankkivaltuusto pitää välttämättömänä, että nykyistä johtosäännön 3 §:ää vastaava säännös sisällytet-

täisiin itse lakiin. Se voisi olla esimerkiksi lakiehdotuksen 37 §:n 1 momentissa, jossa ehdotetaan säädettäväksi myös eduskunnan talousvaliokunnan tietojen saannista.

Ehdotuksen mukaan rahapolitiikasta päättäminen ja sen toteuttaminen keskitettäisiin kokonaan johtokunnalle. Tämä merkitsi mm. sitä, että pankkivaltuustolla ei enää olisi oikeutta määrätä Suomen Pankin peruskorkoa eikä muita Suomen Pankin soveltamia korkoja tai niiden rajoja. Pankkivaltuusto pitää tässä vaiheessa tärkeänä, että sillä säilytetään toistaiseksi oikeus määrätä Suomen Pankin peruskorko ja muut pankin soveltamat korot.

Komitea ehdottaa myös rahalain 3 ja 4 §:n korvaamista uudella 3 §:llä, jossa säädettäisiin markan ulkoisen arvon vahvistamista koskevista päätöksentekomenettelyistä. Komitean ehdotuksen lähtökohtana on kelluvan valuuttakursin järjestelmä. Markan ulkoiselle arvolle voitaisiin ehdotuksen mukaan kuitenkin myös vahvistaa vaihtelualue. Se vahvistettaisiin suhteessa johonkin tai joihinkin muihin valuuttoihin. Vaihtelualueen rajoista ja niiden muuttamisesta sekä kumoamisesta päättäisi valtioneuvosto Suomen Pankin johtokunnan esityksestä. Suomen Pankin olisi huolehdittava siitä, että markan ulkoinen arvo pysyy vahvistetun vaihtelualueen rajoissa. Vakavan häiriön sattuessa valuuttamarkkinoilla Suomen Pankilla kuitenkin olisi oikeus olla tilapäisesti noudattamatta näitä rajoja.

Pankkivaltuusto pitää perusteltuna ja tässä vaiheessa realistisena sitä, että lähtökohtana on markan pitkäaikainen kelluminen. Pankkivaltuusto katsoo kuitenkin, että vielä toistaiseksi olisi perusteltua säilyttää sillä nykyiseen tapaan oikeus tehdä johtokunnan ehdotuksen perusteella valtioneuvostolle esitykset markan ulkoisen arvon vaihtelualueen vahvistamisesta, muuttamisesta ja kumoamisesta.

Pankkivaltuusto kiinnittää vielä huomiota Suomen Pankin yhteydessä 1.10.1993 alkaen toiminutta rahoitustarkastusta koskevaan lainsäädäntöön. Samalla, kun suoritetaan Suomen Pankkia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus, olisi luontevaa tehdä myös rahoitustarkastusta koskevan valvonnan ja sen hallinnon tarpeellisiksi osoittautuneet muutokset. Tätä tulee myös se, mitä eduskunnan talousvaliokunta totesi mietinnössään nro 21 pankkivaltuuston kertomuksesta vuodelta 1993: "Koska rahoitustarkastus on toiminut vasta muutamia kuukausia, sen hallinnointi, valvontatoiminta ja tehtävien toteuttamisen valvonta etsivät vielä muoto-

jaan. Mahdolliset epäohdat käyvät ilmi toiminnan vakiinnuttua." Lisäksi valiokunta lausui pitävänsä tärkeänä, että eri osapuolet keskustelevat keskenään valvontatoiminnan sisällöstä ja linjauksista. Myös Suomen Pankin tilintarkastajat ovat omalta osaltaan kiinnittäneet huomiota eräisiin rahoitustarkastuksen toiminnan valvontaa koskeviin puutteisiin.

Ehdotetusta Suomen Pankki -lain säätämisyjärjestyksestä komitea on sitä mieltä, että koska sen ehdotukset eivät poikkea perustuslaista, ne voidaan toteuttaa VJ 66 §:n mukaisessa tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Säätämisyjärjestyksen osalta pankkivaltuusto toteaa, että asia on ongelmallinen ja vaatii perusteellisen selvityksen. Siitä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto."

Osakkeiden ostoja

Pankkivaltuusto päätti kokouksessaan 1. kesäkuuta valtuuttaa johtokunnan hankkimaan pankin pääjohtajan käyttöön edustusarvon pankin pääkonttorin läheisyydessä enimmäishintaan 3.2 milj. markkaa ja muutoin johtokunnan sopiviksi katsomin ehdoin.

Setec Oy:n toimintakertomus

Pankkivaltuusto merkitsi tiedoksi kokouksessaan 1. kesäkuuta Setec Oy:n toimintakertomuksen vuodelta 1993.

Suomen Pankin eläkesääntö ja perhe-eläkesääntö muutoksia

Pankkivaltuustolle 2. maaliskuuta lähettämässään kirjelmässä johtokunta totesi mm., että valtion eläkelakia (280/66) on muutettu 30.12.1993 annetulla lailla (1528/93) ja valtion perhe-eläkelakia (774/68) niin ikään 30.12.1993 annetulla lailla (1530/93). Lait tulivat voimaan 1.1.1994.

Valtion eläkelain muutokset koskivat vanhojen työntekijöiden eläkeikää, eläkkeen tavoitetasoa ja karttumista, yksilöllistä varhaiseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työsuhteen teknistä katkaisua, uusien työntekijöiden eläkkeen korotettua karttumaa, työeläkelisää, eläkkeen perus-

teena olevaa palkkaa ja lisäeläketurvan järjestämistä.

Perhe-eläkelain muutokset liittyivät eläkelain muutoksiin ja koskevat perhe-eläkkeen yhteensovitusta, leskeneläkkeen eläkesovitusta, perhe-eläkkeen hakemista ja sen takaisin perimistä.

Koska Suomen Pankki siitä annetun lain (365/25) 24 §:n mukaisesti soveltuvin osin noudattaa eläkettä ja perhe-eläkettä koskevissa säännöksissä kulloinkin voimassa olevia vastaavia valtion säännöksiä, johtokunta esitti, että edellä esitettyjä valtion eläkelakiin ja perhe-eläkelakiin tehtyjä muutoksia vastaavat muutokset tehtäisiin myös Suomen Pankin eläkesääntöön ja perhe-eläkesääntöön.

Pankkivaltuusto päätti hyväksyä kokouksessaan 10. maaliskuuta johtokunnan esittämät muutokset Suomen Pankin eläkesääntöön ja perhe-eläkesääntöön tuleviksi voimaan takautuvasti vuoden 1994 alusta. Vanhojen työntekijöiden eläkeikää, eläkkeen tavoitetasoa ja eläkkeen karttumista koskevia muutoksia sovelletaan kuitenkin vasta vuoden 1995 alusta.

Pankkivaltuustolle 29. marraskuuta lähettämässään esityksessä johtokunta totesi, että valtion eläkelakia ja perhe-eläkelakia on muutettu siten, että vakuutus oikeudesta tulee vuoden 1995 alusta myös julkisten alojen eläkeasioiden ylin muutoksenhakuaste. Muutoksen tarkoituksena on yhtenäistää lainkäyttömenettelyä eläkeasioissa. Samassa yhteydessä on myös muutettu lakia Suomen Pankista siten, että Suomen Pankin johtokunnan tekemästä eläkepäätöksestä valitetaan vakuutus oikeuteen korkeimman hallinto-oikeuden sijasta. Koska lakia on muutettu edellä sanottulla tavalla, johtokunta ehdotti vastaavaa muutosta tehtäväksi Suomen Pankin eläkesääntöön ja perhe-eläkesääntöön, jotta Suomen Pankin eläkesääntöt eivät olisi ristiriidassa Suomen Pankista annetun lain kanssa.

Pankkivaltuusto päätti hyväksyä kokouksessaan 15. joulukuuta johtokunnan esittämät muutokset Suomen Pankin eläkesääntöön ja perhe-eläkesääntöön tuleviksi voimaan 1.1.1995.

Johtokunta

Kertomusvuoden päättyessä johtokunnan jäsenillä oli mm. seuraavat luottamustoimet:

Johtokunnan puheenjohtaja *Sirkka Hämäläinen*

— Kansainvälinen valuuttarahasto, hallintoneuvoston jäsen

Johtokunnan jäsen *Harri Holkeri*

— Finnair Oy, hallintoneuvoston puheenjohtaja

— Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, hallintoneuvoston jäsen

— Helsingin Puhelin Oy, hallintoneuvoston puheenjohtaja

— Helsingin Puhelinyhdistys, hallituksen puheenjohtaja

— Repola Oy, tilintarkastaja

— Henkivakuutusyhtiö Salama, hallintoneuvoston jäsen

— Sponda Oy ja Solidium Oy, hallituksen puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen *Esko Ollila*

— Suomen itsenäisyyden juhlarahasto, hallituksen puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen *Kalevi Sorsa*

— Finnair Oy, hallituksen puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen *Matti Vanhala*

— Valtiontakuukeskus, hallintoneuvoston jäsen

— Kansainvälinen valuuttarahasto, hallintoneuvoston varajäsen

Haarakonttoreiden valvojat

Pankkivaltuuston 15. joulukuuta tekemän päätöksen perusteella Suomen Pankin haarakonttoreiden valvojina ja heidän varamiehinnään vuonna 1995 toimivat seuraavat henkilöt.

Kuopion konttori:

valvojat poliisimestari, varatuomari Erkki Juhanen Vahronen ja agronomi Pauli Uolevi Ilva sekä varamies maa- ja metsätalouden varatuomari Juha Antero Voutilainen;

Oulun konttori:

valvojat lääninpoliisineuvos, varatuomari Erkki Eino Haikola ja käräjäoikeuden pormestari, oikeustieteen lisensiaatti Lauri Jorma Tirinen sekä varamiehet kenraaliluutnantti Lasse Erik Wächter ja toimitusjohtaja Jouko Antero Simonen;

Tampereen konttori:

valvojat valtiotieteen kandidaatti Veikko Armas Seppänen ja insinööri Pertti Päiviö Sormunen sekä varamiehet hallintojohtaja, yhteiskun-

tatieteiden kandidaatti Seppo Tapio Loimio ja hallintopäällikkö, hallintotieteiden maisteri Markku Veikko Tapani Uusitalo;

Turun konttori:

valvojat kaupunkineuvos Heikki Alarik Löytyniemi ja kansleri Jaakko Ilmari Nousiainen sekä varamies kansliapäällikkö Paavo Aarne Sakari Heinonen.

Pankkivaltuusto

Pankkivaltuutettuina toimivat vuoden 1994 alkaessa seuraavat eduskunnan valitsijamiesten valitsemat henkilöt:

Mäki-Hakola, Pentti, diplomi-insinööri
Ranta, Jussi, insinööri
Jätteenmäki, Anneli, varatuomari
Ala-Nissilä, Olavi, kauppatieteiden maisteri
Hämäläinen, Tuulikki, ekonomi
Seppänen, Esko, kauppatieteiden kandidaatti
Miettinen, Mauri, maaherra
Donner, Jörn, filosofian maisteri
Renko, Tellervo, filosofian maisteri.

Näistä kolme ensin mainittua muodostivat suppean pankkivaltuuston.

Puheenjohtajana toimi pankkivaltuutettu Pentti Mäki-Hakola ja varapuheenjohtajana pankkivaltuutettu Jussi Ranta.

Eduskunta myönsi Anneli Jätteenmäelle 22. huhtikuuta pyynnöstä vapautuksen eduskunnan pankkivaltuuston jäsenyydestä. Eduskunnan valitsijamiehet toimittivat eduskunnan pankkivaltuuston täydennysvaalin 29. huhtikuuta ja valit-

RAHOITUSTARKASTUS

Lokakuun 1. päivänä 1993 voimaan tulleen rahoitustarkastuslain (503/93) mukaan pankkivaltuustolla on Suomen Pankin yhteydessä toimivassa rahoitustarkastuksessa vain hallintoon kuuluvia tehtäviä. Suomen Pankin johtokunnan päätösvalta rajoittuu — rahoitustarkastuksen johtokunnassa olevaa johtokunnan jäsentä lukuun ottamatta — myös pelkästään resurssihallintoon.

sivat tällöin pankkivaltuutetuksi eron saaneen Jätteenmäen tilalle 1. päivästä toukokuuta 1994 lukien pankkivaltuutettujen toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi valtiotieteen tohtori *Paavo Väyrysen*. Lisäksi valitsijamiehet määräsivät Väyrysen kuulumaan suppeampaan pankkivaltuustoon ensimmäisenä varajäsenenään *Olavi Ala-Nissilä* ja toisena varajäsenenään *Tellervo Renko*.

Tilintarkastajat

Eduskunnan valitsijamiehet toimittivat 11. maaliskuuta Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varamiestensä vaalin ja valitsivat tilintarkastajiksi vuoden 1994 tilejä tarkastamaan seuraavat henkilöt:

Alho, Arja, valtiotieteen kandidaatti
Lipponen, Paavo, valtiotieteen kandidaatti
Heikkinen, Kauko, verojohtaja
Korva, Timo E., valtiotieteen maisteri
Lahtinen, Matti, toimitusjohtaja.

Tilintarkastajien varamiehet:

Apukka, Asko, kunnankamreeri
Koski, Markku, maanviljelijä
Tiuri, Martti, professori
Laivoranta, Jarmo, rakennusmestari
Suhonen, Hannu, hallintopäällikkö.

Tilintarkastajat valitsivat 17. maaliskuuta puheenjohtajakseen verojohtaja *Kauko Heikkisen* ja ottivat sihteerikseen professori *Kalervo Virta-*

Koska pankkivaltuuston ja johtokunnan toimivalta rajaa myös niiden toimintaa tarkastavien tilintarkastajien toimivallan, voivat eduskunnan valitsemat Suomen Pankin tilintarkastajat tarkastaa ja valvoa vain sitä osaa rahoitustarkastuksen toiminnasta, joka kuuluu hallinnollisesti Suomen Pankin yhteyteen.

Kuten pankkivaltuuston Suomen Pankki-komitean mietinnöstä antamasta lausunnosta

(s. 35—36) ilmenee, pankkivaltuusto katsoo, että rahoitustarkastuksen toiminnan ja hallinnon valvonta ei tällä hetkellä ole lainsäädännössä tyydyttävästi järjestetty.

Asiaan ovat pankkivaltuuston ohella kiinnittäneet huomiota myös eduskunnan talousvaliokunta pankkivaltuuston kertomuksesta vuodelta 1993 antamassaan mietinnössä (TaVM 21/94).

Lisäksi Suomen Pankin tilintarkastajat ovat vuotta 1993 koskeneessa tilintarkastuskertomuksen pöytäkirjassa esittäneet, että Suomen Pankin yhteyteen siirretyn rahoitustarkastuksen organisatorinen ja toiminnallinen asema on epäselvä, ja todenneet, että he pitävät erityisen ongelmallisena sitä, ettei rahoitustarkastuslakiin sisälly säännöksiä siitä, kenen tehtävänä on valvoa rahoitustarkastuksen toimintaa.

Kun hallituksen esitys rahoitustarkastuslaiksi (HE 319/92) oli eduskuntakäsittelyssä, se muuttui talousvaliokunnassa siten, että rahoitustarkastus etäännytetään hallituksen esitykseen verrattuna toiminnallisesti Suomen Pankista. Talousvaliokunnan lakiesityksen johdosta antaman mietinnön (TaVM 18/93) niukat perustelut ja säännösten kirjoittamistapa ovat aiheuttaneet tulkintaongelman siitä, mikä on eduskunnan pankkivaltuuston ja Suomen Pankin tilintarkastajien asema ja toimivalta rahoitustarkastuksen suhteen.

Pankkivaltuusto toteaa, että rahoitustarkastuslain voimaantulosta tulee ensi syksynä kulu-neeksi kaksi vuotta. Näin ollen uudesta järjestelmästä on kertynyt jo riittävästi kokemusta siinä olevien puutteiden havaitsemiseksi ja korjaamiseksi. Toisaalta Suomen jäsenyys Euroopan unionissa antaa aihetta tarkastella suomalaista järjestelmää myös muiden EU:n jäsenmaiden kokemusten valossa.

Tämän johdosta pankkivaltuusto katsoo, että on syytä ryhtyä välittömästi valmistelemaan rahoitustarkastuslakiin ja siihen liittyvään lainsäädäntöön tarvittavia muutoksia, jotta rahoitustarkastuksen toiminnan ja hallinnon valvontaan liittyvät ongelmat sekä pankkivaltuuston ja Suomen Pankin tilintarkastajien asema rahoitustarkastuksen suhteen saataisiin selkeytetyksi. Tämä on luontevaa tehdä esimerkiksi Suomen Pankkia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä tai sen viivästyessä pikaisesti erillisenä hankkeena.

Eduskunnan pankkivaltuusto käsitteli kertomusvuoden aikana rahoitustarkastukseen liittyviä asioita seuraavasti:

— Kokouksessaan 1. kesäkuuta pankkivaltuusto merkitsi tiedoksi rahoitustarkastuksen kertomuksen vuodelta 1993 ja teki päätöksen rahoitustarkastuksen johtokunnan varajäsenille maksettavista palkkioista

— Kokouksissa 16. ja 21. kesäkuuta pankkivaltuustolle annettiin katsaus rahoitustarkastuksen toimintaan, sen resurssisiin ja johdannaisinstrumenttien valvontaan

— Kokouksessaan 25. elokuuta pankkivaltuusto merkitsi tiedoksi eduskunnan talousvaliokunnan mietinnön nro 21 eduskunnan pankkivaltuuston kertomuksesta vuodelta 1993 ja siinä yhteydessä totesi, että talousvaliokunta lausuu mietinnössään mm. seuraavaa:

”Koska rahoitustarkastus on toiminut vasta muutamia kuukausia sen hallinnointi, valvonta-toiminta ja tehtävien toteuttamisen valvonta etsivät vielä muotojaan. Mahdolliset epäkohdat käyvät ilmi toiminnan vakiinnuttua. Valiokunta pitää tärkeänä, että eri osapuolet keskustelevat keskenään valvontatoiminnan sisällöstä ja linjauksista.”

Helsingissä 30. päivänä maaliskuuta 1995

PENTTI MÄKI-HAKOLA

**JUSSI RANTA
OLAVI ALA-NISSILÄ
TUULIKKI HÄMÄLÄINEN
MAURI MIETTINEN**

**PAAVO VÄYRYNEN
TELLERVO RENKO
ESKO SEPPÄNEN
JÖRN DONNER**

Heikki T. Hämäläinen

